

Словник термінів до теми

«Будова та процеси життєдіяльності рослин»

Азотфіксуючі бактерії – азотфіксатори, мікроорганізми, що засвоюють молекулярний азот повітря.

Ароморфоз – пристосування організму до умов середовища існування.

Асиміляційні тканини здійснюють фотосинтез. Вони складаються з однорідних паренхімних клітин, іноді мають назву «хлоренхіма».

Брунька — це зачаток нового пагона.

Бульба - потовщена верхівка підземного стебла.

Вакуоля – органелла рослинної клітини, яка заповнена клітинним соком.

Вегетативні органи – органи рослини, що слугують для підтримки індивідуального життя рослини.

Видільні тканини секретують різні речовини. Це можуть бути продукти життєдіяльності, отрути для захисту від поїдання, ферменти, речовини-приманки.

Включення - тимчасові утвори, які то виникають внаслідок процесів життєдіяльності то зникають. Це різноманітні речовини, що відкладаються у вигляді кристалів солей, краплин жиру, зерен крохмалю тощо

Всисні тканини забезпечують споживання води рослинним організмом. Найважливіша — **ризодерма**, покривна поверхня молодого коріння.

Вузол — місце прикріплення листків до стебла.

Вуса - дуже тонкі, з видовженими міжвузлями, повзучі стебла, які вкорінюються у вузлах і дають початок новим рослинам.

Вусики - довгі, тонкі пагони з редукованими листками

Гістологія – розділ біології, що вивчає будову тканин живих організмів.

Губчаста тканина, яка приймає участь у газообміні.

Деревина – комплексна тканина рослин, що складається переважно з клітин із здерев'янілими стінками й виконує провідну, механічну, запасуючу, а іноді й видільну функцію.

Дихання— це процес обміну газів у листку, який зумовлюється законами дифузії.

Ґрунт - це верхній, пухкий і родючий шар землі.

Еволюції рослин — необоротний процес історичного розвитку живої природи на Землі шляхом перетворення одних органічних форм на якісно інші в результаті їхньої адаптації до умов існування, що безперервно змінюються.

Епідерма - покривна тканина, що складається з одного шару живих клітин, головна функція якої — регуляція газообміну і транспірація.

Запасуючі тканини накопичують запасні речовини.

Зовнішній шар клітин (екзодерма) - розташований під ризодермою, складається із великих, живих клітин.

Інтеркалярні меристеми – клітини твірної тканини, які здатні до необмеженого поділу.

Кірка – тканина, що захищає рослини від механічних ушкоджень, різкої зміни температур, поїдання тваринами.

Коленхіма - складається з живих механічних клітин

Колючки - вкорочені пагони без листків.

Кора – периферична частина стебла і кореня рослин, розташована зовні від деревини.

Коренева система – сукупність усіх коренів однієї рослини.

Кореневий волосок – виріст клітин поверхневого шару поглинаючої зони кореня рослин.

Кореневище - від кореня відрізняється наявністю лускоподібних листків, бічних та верхівкових бруньок, відсутністю кореневого чохла.

Корінь — вегетативний орган з необмеженим ростом, який забезпечує закріплення рослин у субстраті, поглинання і транспорт води та розчинених у ній мінеральних речовин, та продуктів життєдіяльності ґрунтових мікроорганізмів і коренів інших рослин, первинний синтез органічних речовин, виділення в ґрунт продуктів обміну речовин і вегетативне розмноження.

Ксилема – складається з мертвих клітин, транспортує воду і мінеральні речовини.

Кут між листком і стеблом називається **листяною пазухою**.

Луб – вторинна флоема, яка утворена камбієм і виконує функції проведення органічних речовин, механічну, запасну і функцію виділення.

Макроелементи – хімічні елементи, які необхідні рослині в великих кількостях

Мікроелементи – хімічні елементи, які необхідні рослині в маленьких кількостях.

Мінеральні добрива – штучно створені для людиною для живлення рослини.

Меживузля — відстань між сусідніми вузлами.

Метаморфоз – видозміни органів рослин, в залежності від функцій, які вони виконують.

Механічна тканина - виконують функцію скелета. Особливістю будови клітин є міцна потовщена оболонка.

Надземні бульби - місцеве потовщення головного стебла, на якому розміщені листки

Нуклеїнові кислоти – виконують у всіх живих організмах роль передачі спадкової інформації.

Органічні добрива - Органічні добрива складаються головним чином з органічних речовин. Це гній, перегній, жижа, пташиний послід, торф, компости, зелені добрива, сеча тварин та інші рослинні і тваринні залишки.

Пагін – один з основних органів вищих рослин, що має листостеблову будову стук руру.

Первинна кора кореня - складається із паренхімних клітин, між якими є міжклітинники.

Перидерма - багат шарова покривна тканина, що складається з клітин з потовщеними восковими стінками, які перешкоджають проникненню або втраті води.

Перицикл - шар клітин, що складається із одного ряду тонкостінних клітин.

Пластиди – цитоплазматичні органели рослинних клітин. Часто містять пігменти: хлоропласти – хлорофіл, хромопласти, забарвлені пігменти каротиноїдами в жовтий, оранжевий, червоний колір, лейкопласти – безбарвні.

Плазмодесми – цитоплазматичний канал вистелений плазматичною мембраною, що пронизує клітинні стінки сусідніх рослинних клітин, сполучаючи їх між собою

Покривна тканина – забезпечують захист від негативного впливу навколишнього середовища і регуляцію процесів обміну із зовнішнім середовищем.

Провідні тканини забезпечують обмін продуктами метаболізму між надземними і підземними частинами рослини, а також здійснюють взаємозв'язок між усіма частинами рослини.

Продих – мікроскопічний щілиноподібний отвір в епідермісі рослини разом з двома спеціальними клітинами, що його оточують.

Ризосфера - ґрунтовий шар товщиною 2—3 мм, що прилягає до коренів рослин.

Склеренхіма - складається з мертвих механічних клітин.

Сплячими - називаються ті бруньки, які врастають своєю віссю в стебло і не виходять на його поверхню.

Талом або **слань** - не почленоване на органи, тіло нижчих та вищих спорових рослин.

Твірна тканина (меристеми) складаються з дрібних молодих клітин, здатних до багаторазового поділу. У результаті диференціації клітин меристем утворюються інші тканини.

Тканини - стійкі комплекси клітин, схожі за походженням, будовою та пристосовані до виконання однієї або декількох однакових функцій.

Транспірація— процес випаровування води рослиною. Це складним фізіологічний процес.

Ризодерма — це первинна покривна тканина, клітини якої утворюють кореневі волоски.

Флоема – складається з живих клітин, транспортує поживні речовини.

Фотосинтез — це процес утворення органічних сполук з вуглекислого газу і води під дією сонячного світла.

Центральний циліндр займає середню частину кореня і складається з різних тканин.

Цибулина - дуже вкорочений підземний пагін із видозміненими листками. Має добре розвинені зближені листки, а її стебло, коротке і плоске, називають *денцем*.

Цитологія – розділ біології, який вивчає живі клітини, їх органели, їх будова, функціонування, процеси клітинного розмноження, старіння і смерті.

Ядро – органелла в якій зберігається спадкова інформація. Носіями такої інформації є хромосоми, до складу яких входять нуклеїнові кислоти.